

Пам'ятна монета

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ. ЮЛІАН ШПОЛ

У 1920–1930-х роках українська культура пережила період активного розвитку. Молоді митці прагнули переосмислити традиції, розширити межі мистецтва та утвердити національну ідентичність. Література, театр, живопис, кіно й музика набули нових форм, демонструючи потужний творчий злет. Проте свобода думки швидко стала загрозою для тоталітарного режиму.

Розстріляне відродження – не просто культурний феномен, а трагічна сторінка історії, що назавжди закарбувалася в долях тогочасних українських митців. Символом цієї епохи став будинок "Слово" в Харкові – центр мистецького життя, де створювалися шедеври та точилися інтелектуальні дискусії. Однак згодом цей осередок творчості перетворився на місце страху та переслідувань.

Однією з яскравих постатей цього культурного злету був Юліан Шпол (справжнє ім'я Михайло Яловий, 1895–1937) – поет, прозаїк, драматург, журналіст і громадський діяч. На початку 1920-х років він активно популяризував футуризм та був одним із засновників "Ударної групи поетів-футуристів", сприяючи інноваційному розвитку української літератури.

У харківському будинку "Слово" літератор мешкав у квартирі № 30 разом зі своєю дружиною, Лідією Вовчик-Блакитною. У цей період він активно співпрацював

Національний
банк України

із Миколою Хвильовим та Олесем Досвітнім. Їх навіть називали "трьома мушкетерами" української літератури. Разом вони прагнули створити нову, самобутню українську культуру, вільну від нав'язаних догм. У 1925 році Юліан Шпол став одним із засновників літературного об'єднання "Гарт", а наступного року – першим очільником ВАПЛІТЕ, де об'єдналися найталановитіші письменники того часу. У 1927 році почав працювати сценаристом у державній кінематографічній організації ВУФКУ в Одесі.

Творчість митця вирізнялася новаторством, а його формалістичний роман "Золоті лисенята" (1929) став знаковим явищем української літератури. Крім того, він працював над драматичними творами, сценаріями для кіно, гумористично-іронічними текстами. Проте його творчий шлях обірвався через репресивну політику тоталітарної влади. У 1930 році в Харкові відбувся показовий судовий процес над членами Спілки визволення України (СВУ), що призвів до масових вироків представникам української інтелігенції. Ця подія стала початком масштабних репресій.

У травні 1933 року Михайла Ялового арештували, звинувативши у шпигунстві та контрреволюційній діяльності. Без належних доказів його засудили до розстрілу. 3 листопада 1937 року він загинув в урочищі Сандармох – місці масових страт української інтелігенції. Лише у 1957 році Михайла Ялового було посмертно реабілітовано.

Художники: Володимир Таран, Олександр Харук, Сергій Харук.
Скульптори: Анатолій Демяненко, Володимир Атаманчук.

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ. ЮЛІАН ШПОЛ

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Введення в обіг

19 червня 2025

Метал

нейзильбер

Діаметр

35,0 мм

Категорія якості
карбування

спеціальний
анциркулейтед

Гурт

рифлений

Тираж

до 75 000 шт.

ПАМ'ЯТНІ МОНЕТИ • 2025 •